

1968, 11. červen, Praha. - Zpráva M. Šmoldase čtvrtému zasedání vojenské rady ministerstva národní obrany o výsledcích šetření komise ÚV KSČ a zvláštní komise ministerstva národní obrany k »případu Šejna«.

Zpráva o šetření okolností souvisejících s útekem J. Šejny

Určující výchozí otázkou při posuzování celého případu Šejny a řady lidí spjatých s jeho činností jsou politické příčiny a souvislosti.

V posledních obdobích našeho politického vývoje se stále výrazněji uplatňoval v praxi princip přímého řízení armády a bezpečnosti stranou. Uvedená zásada a charakter činnosti těchto institucí vytvořily systém, ve kterém rozhodující úlohu hrál především první tajemník ÚV KSČ, předsednictvo, komise obrany PÚV KSČ a 8. oddělení ÚV KSČ. Došlo fakticky k nebývalé koncentraci moci v rukou jednotlivce - prvního tajemníka a prezidenta republiky - vrchního velitele ozbrojených sil. Státně administrativní oddělení ÚV KSČ pak mělo ve své působnosti armádu, bezpečnost, justici a Lidové milice. Toto oddělení převzalo i funkci sekretariátu komise obrany PÚV KSČ, která pracovala jako stranicko-státní orgán s direktivními kompetencemi.

Usnesením 1. schůze sekretariátu ÚV KSČ z 5.1.1963 o prohloubení vlivu strany na ozbrojenou sílu byl hlavní výbor na ministerstvu národní obrany přímo podřízen ÚV KSČ. Podle zpráv, které má komise k dispozici, řídicí vliv ÚV KSČ vůči HV KSČ MNO byl uskutečňován náhodně prvním tajemníkem ÚV KSČ a zejména pak 8. oddělením ÚV KSČ, které přímo řídilo vedle jiného i HV KSČ ministerstva vnitra.

Vzhledem k vzniklé praxi ve straně toto oddělení ÚV KSČ přejímalo v řízení nižších stranických orgánů funkce vyššího stranického orgánu.

Na podzim roku 1967 vyvíjí se zvláštní situace. Pro ni bylo zejména charakteristické:

- sjezd spisovatelů a poté závěry zářijového pléna ÚV KSČ k němu;
- vystoupení s. Novotného při vyřazení absolventů VŠP ÚV KSČ;
- tzv. »martinské« projev s. Novotného;
- projev s. Novotného při přijetí absolventů vysokých vojenských škol na Hradě 1.9.1967;
- říjnové plénum ÚV KSČ;
- strahovské události 31.10.1967.

Na úseku armády byla v této době poměrně intenzivní činnost 8. oddělení ÚV KSČ. S materiálem oddělení Pojetí práce s referátem s. Novotného na úseku 8. oddělení ÚV KSČ a návrhy na nejbližší opatření byli seznámeni vedoucí představitelé ČSLA, velitelé okruhů a armád. (27.10.1967 byla provedena porada na 8. oddělení ÚV KSČ s předsednictvem HV KSČ MNO; 3.11.1967 s veliteli okruhů a armád a náčelníky politických správ; 23.-24.11.1967 porada se sekretáři komisí obrany krajů.- Dále se na 8. oddělení připravoval aktiv s představiteli armády, bezpečnosti, prokuratury a soudů na den 9.12.1967, který se však neuskutečnil.

Na těchto poradách byla situace u nás charakterizována jako zralá »maďarskými« událostmi. Vytvářela se určitá ideologická atmosféra, ve které byly rozpory v naší společnosti charakterizovány jako třídě antagonistické, cílevědomě řízené ze Západu. V souvislosti s tím se zdůrazňovala vnitřní funkce armády; tvrdilo se, že v tomto období dokonce vnitřní funkce armády převažuje nad funkcí vnější.

V uvedené situaci významnou roli hraje vývoj ve straně, zejména v jejích vrcholných orgánech. Ze zasedání předsednictva ÚV KSČ 5.9.1967 se signalizují určité rozpory. Říjnové plénum pak zaznamenává vážné střetnutí názorů. Na tomto plénu se v podstatě vše důležité

slibuje vyřešit na prosincovém zasedání pléna ÚV KSČ. V prosinci zasedá nepřetržitě po řadu dní předsednictvo ÚV KSČ. Z jeho jednání pronikají zprávy o ostrých rozporech v předsednictvu, o jeho rozdělení, o nemožnosti se sjednotit.

Jde tedy o období značně politicky složité, ve kterém se začínají viklat některé přežilé názory, ale i systémy řízení, ve kterém se začíná stavět otazník i nad některými vedoucími funkcionáři strany a státu, zejména z hlediska únosnosti pro další pozitivní vývoj socialismu v naší zemi. Je to zároveň období, které lze charakterizovat naprostým nedostatkem objektivních informací o vývoji ve straně a společnosti, a tedy takové období, ve kterém mají volné pole působnosti informace tendenční, že jde o útok na stranu, na socialismus, na spojenectví se SSSR, že ve skutečnosti vše, co je orientováno proti s. Novotnému, je orientováno proti těmto hodnotám.

Šejna v tomto systému žil, byl s ním bytostně i existenčně spojen. Amorální způsob života a trestnou činnost, kterou páchal, mu umožňoval krýt ten okruh jeho známostí, které na něm byly přímo nebo nepřímo závislé a u kterých měl oporu. Z jeho hlediska pak to znamenalo, že jakákoliv změna v jeho známostech bude znamenat dříve nebo později odhalení jeho politického a morálního profilu. Z těchto důvodů je nyní pochopitelné, že nemohl dělat nic jiného než existující systém do lednového pléna 1968 podporovat a bránit s využitím všech možností, které mu dávala jeho funkce i osobní známosti a vztahy.

## 1. Politický profil J. Šejny

Výrazná Šejnova kariéra začíná v roce 1956, kdy se jednoznačně postavil proti bývalému ministru národní obrany Čepičkovi a kdy byl jmenován do funkce náčelníka sekretariátu ministra národní obrany s. Lomského. Lidé, kteří jej do funkce ustavovali, činili tak v přesvědčení, že Šejna bude svými politickými zkušenostmi pomocníkem nového ministra a zejména bude napomáhat likvidovat negativní pozůstatky působení Čepičky v armádě. Postavení Šejny vyplývající z jeho funkce a předurčeného poslání bylo zcela suverénní. V průběhu let nebyla jeho činnost podrobována vážnější kritice, přestože se k tomu postupně vytvářela řada vážných důvodů (Šejnovy milostné aféry, projevy nedůslednosti v práci, roztříštěnost zájmů apod.). V r. 1964 byl Šejna doporučen a také zvolen do funkce vedoucího tajemníka hlavního výboru KSČ na MNO. Původně mělo jít o přechodné řízení na dobu dvou let. Šejna si však postupně vybudoval takové pozice, že na funkci setrval i nadále, přestože byly vyslovovány určité pochybnosti o jeho charakteru, a že pro zastávanou funkci neměl odpovídající vzdělání a kvalifikaci. Důležitou roli v tom nesporně sehrály přátelské kontakty se synem bývalého prvního tajemníka ÚV KSČ a jmenovitě pak osobní podpora Šejny přímo s. Novotným.

Tento závěr lze vyvodit z následujících skutečností:

- v roce 1965 informoval v osobním rozhovoru generál Rytíř s. Novotného, že Šejna je bezcharakterní člověk a demagog, který si autoritu vynucuje prostřednictvím intrik. Zároveň s. Novotného upozornil, že není vhodné, aby se člověk takových vlastností přátelil s jeho synem. Soudruh Novotný přiznal, že Šejna přátelský styk s jeho synem skutečně udržuje, ale zároveň mu zcela otevřeně řekl, že Šejna má u něho plnou důvěru, a to od roku 1956, kdy mu jako jediný z armády poskytl informaci o skutečném stavu velení v armádě;

- přibližně ve stejném období došlo ke konfliktu mezi Šejnou a bývalým vedoucím 8. oddělení ÚV KSČ s. Mamulou. Soudruh Mamula Šejnovi vytýkal, že se stále ohání tím, že chodí k s. Novotnému, svým přátelstvím s jeho synem, a tak zastrašuje lidi kolem sebe. Soudruh Mamula se domnívá, že Šejna to s. Novotnému sdělil, a vyvozuje tak z odstupu, který vůči němu od té doby s. Novotný udržoval;

- v roce 1966, po uplynutí funkčního období, měl být Šejna poslán do školy a na funkci vedoucího tajemníka HV KSČ MNO se měl vrátit s. Pepich. Když o této věci s. Mamula informoval s. Novotného, bylo mu řečeno, aby Šejna byl ve funkci ponechán, že má dobré výsledky v práci;

- rozkazem prezidenta republiky č. 17/67 byl Šejna povýšen do hodnosti generála. Podle platných předpisů splňoval Šejna pro toto povýšení jen formální předpoklady, tzn. že pracoval ve funkci, kde je plánována hodnost generála. Předpisy však nebyly respektovány, pokud jde o vzdělání a kvalifikaci. Soudruh Lomský k tomu sdělil, že při projednávání návrhu na povýšení některých důstojníků armády do hodnosti generálů mu s. Novotný vytkl, že v návrhu chybí Šejna. Přitom s. Novotný Šejnu charakterizoval jako zkušeného politického pracovníka, který pracuje spolehlivě, a není důvodů, proč by neměl být povýšen na generála. Na základě toho byl Šejna ministrem národní obrany k povýšení dodatečně navržen.

Šejna své postavení založil na osobních kontaktech se s. Novotným a na přátelství s jeho synem. To vše uměl využít ve svůj prospěch. Byl si dobře vědom, že jakékoli oslabení pozice s. Novotného bude i oslabením a ztrátou jeho vlastního postavení.

Tyto pocity nepochybně zesilovalo i vědomí viny za účast na trestné činnosti, k jejímuž zahlazení Šejna rovněž potřeboval vlivné styky. To všechno zřejmě motivovalo Šejnovo jednání okolo zasedání pléna ÚV KSČ v prosinci a lednu i události, které mu předcházely a po něm následovaly. Šejna projevil v této době mimořádnou aktivitu, jejímž smyslem byla podpora prvního tajemníka s. Novotného a jeho politické koncepce. Tuto činnost v projevu i formách stupňoval od politické dezinformace komunistů na MNO přes přímé politické ovlivňování vedoucích funkcionářů armády až k vyvíjení snahy zneužít armádu k mocenskému zásahu proti utvářenému politickému vývoji ve straně a zemi.

Činnost Šejny z tohoto období charakterizují tato fakta:

- 18.12.1967, tj. den před zahájením pléna ÚV KSČ, svolává Šejna mimořádnou schůzku předsednictva HV KSČ, jejíž jednání prohlašuje za přísně tajné. Referuje zde o rozporech v předsednictvu ÚV KSČ, jejich podstatu charakterizuje jako boj o linii XIII. sjezdu [komunistické] strany a zdůrazňuje, že kritikové této linie sledují jen mocenské cíle a nemají vlastní program. Informuje přítomné, že na zasedání pléna ÚV KSČ vystoupí s. Novotný a omluví se slovenským soudruhům za své vystoupení na říjnovém plénu ÚV KSČ. Mimořádnou schůzku předsednictva HV KSČ MNO svolává Šejna rovněž 31.12.1967, kde hodnotí situaci v ÚV KSČ obdobně jako na předcházející schůzce;

- 4. a 5.1.1968 je Šejnou svoláno předsednictvo HV KSČ MNO a poté rozšířené plénum, kde se jedná o odeslání rezoluce komunistů z MNO plenárnímu zasedání ÚV KSČ. Původní návrh rezoluce, který zpracoval Šejna a Moravec, se »ztratil« a tento podklad byl po diskusi na plénu ve formulacích zmírňován. Konečný text, který byl odeslán 5.1.1968 a doručen plénu ÚV KSČ již po jeho skončení, poukazuje zejména na »nespokojenost veřejnosti s kritikou s. Novotného« a tlumočí stanovisko rozšířeného pléna HV KSČ MNO proti rozdělení funkcí prvního tajemníka ÚV KSČ a prezidenta republiky. V souvislosti s touto rezolucí bylo zjištěno, že o její odeslání požádal Šejnu Novotný ml., který za ním přijel 4.1.1968 před budovu MNO a žádost o její odeslání tlumočil jako vzkaz od svého otce;

- v období zasedání pléna ÚV KSČ v prosinci a lednu uskutečňuje Šejna řadu osobních kontaktů s funkcionáři MNO a informuje je o svých názorech na politickou situaci. Ve večerních hodinách se konají schůzky v jeho kanceláři nebo v pracovně gen. Janka, jichž se střídavě ve dvojicích zúčastňují Šejna, gen. Janko, gen. Rytíř, gen. Babka, gen. Širůčka a další. Nejčastěji se tyto schůzky uskutečňují mezi Šejnou a gen. Jankem. Podle poznámek, které gen. Janko

zanechal, sešel se v době od 19.12. do 31.12. se Šejnou celkem třináctkrát. Z poznámek rovněž vyplývá, že při těchto schůzkách líčil Šejna situaci v ÚV KSČ jako mocenský boj, v němž jde o samu podstatu existence strany. Po skončení těchto schůzek odjíždí vždy Šejna do bytu Novotného ml., kde se zdržuje do pozdních večerních hodin. Šejna se rovněž snaží sondovat politické názory jednotlivých členů ÚV KSČ na vzniklou situaci. Organizuje také odesílání blahopřejných telegramů s. Novotnému k Novému roku od stranických organizací i jednotlivých členů strany z MNO, v nichž se zdůrazňuje podpora jeho osoby.

Z provedeního šetření vyplývá, že Šejna se zabýval po skončení prosincového pléna úvahami na ozbrojené vystoupení armády na podporu s. Novotného, případně i zatčením některých členů ÚV KSČ. V těchto úvahách jako s veliteli počítal zejména se s. Jankem, Rytířem, Vosáhlem, Kučerou a Mamulou. I přes rozsáhlost provedeního šetření nebyla zjištěna žádná konkrétní opatření provedená k realizaci Šejnových úvah.

V průběhu šetření Šejnova případu spáchal sebevraždu gen. Janko. Je potvrzeno, že gen. Janko se aktivně zasazoval za odeslání rezoluce HV KSČ MNO plénu ÚV KSČ. Mimoto gen. Janko se otevřeně dne 13.1.1968 doznává tehdejšímu ministru vnitra k tomu, že poslední události se jej dosti dotkly, a s. Kudrnovi vyčítá, že se příliš brzy smíruje se situací a že mu věřil. Nejsou žádné důkazy o tom, že by gen. Janko podnikl jakákoli konkrétní opatření k vyvolání zásahu armády do vnitropolitického vývoje ve státě. Plně podporoval bývalého prezidenta A. Novotného a veškeré připomínky k jeho osobě bral jako urážku hlavy státu a nezákonné jednání. Vzniklá situace po lednovém plénu ÚV se u něho projevovala znatelnou depresí. Celý jeho postoj k dění charakterizuje i to, že po útěku Šejny se sám kriticky staví k názorům Šejny, které ho zřejmě silně ovlivňovaly a které vyjádřil v poznámce: »Hanebníka Šejnu odsuzuji, býval u mne, informoval, měl nejfantastičtější nápady.« Je třeba i připomenout, že po útěku Šejny do zahraničí se začalo často hovořit o přípravě zásahu armády v prosinci 1967, případně v lednu 1968. Navíc ministr národní obrany v televizním projevu dne 12. března 1968 jakékoli přípravy zásahu armády neodmítl, avšak prohlásil, že pokud by se tak stalo, bylo to za jeho zády. Poslední odstavec poznámek, které gen. Janko napsal, patrně na tyto skutečnosti reaguje a on říká: »Byl jsem již tolik pošpiněn některými soudruhy ve spojitosti se Šejnou. Otevřeně říkám, že žádný rozkaz jsem nikomu nevydal ani bych nevydal ke zneužití armády, ač je jasné i podle zákona, na to měl právo s. Novotný. Jsem dodnes přesvědčen, že informace, které jsem dostal, byly míněny jen a jen pro případ bouří.«

Vyšetřováním sebevraždy gen. Janka nebyly shledány žádné náznaky nebo důkazy, které by nasvědčovaly tomu, že na sebevraždě jmenovaného by se účastnila jiná osoba.

Přes řadu signálů a rozsáhlé šetření se rovněž nepotvrdily případné pokusy o zneužití orgánů bezpečnosti k řešení vnitrostranických záležitostí prosincovým a lednovým plénem ÚV. Během šetření však byly zjištěny materiály předávané ministerstvem vnitra s. Novotnému, které mohly mít vliv na politické rozhodování v roce 1967.

## 2. Odhalení a snahy po zakrytí trestné činnosti

V polovině prosince 1967 při provádění revize finančního hospodaření v JZD Ostrožská Nová Ves bylo zjištěno, že toto JZD vyplatilo v hotovosti v rozporu s platnými předpisy 160 000 Kčs za nákup osiva jetele a vojtěšky Vojenským lesům a statkům v Praze. Na tuto skutečnost byly upozorněny orgány Veřejné bezpečnosti, které ve spolupráci se správou vojenské kontrarozvědky zjistily, že pracovníkem, který pod zmocněním Vojenských statků a lesů z čistících stanic semena jednotlivým JZD prodává, je pplk. Moravec, pracovník HV KSČ MNO.

Moravec se dne 9.1.1968 v Ústěku dověděl o šetření machinací s osivy v místním JZD. Rozsah šetření VB si Moravec ověřil u místních funkcionářů a o této skutečnosti telefonicky vyrozuměl Šejnu.

Tentýž večer navštívil Moravec Šejnu a ten přes jeho námitky rozhodl, že v případě odhalení machinací »Moravec vezme vše na sebe a Šejna jej z toho vyseká«. Rozhovor uzavřeli tím, že Šejna uložil Moravcovi, aby hned ráno, tj. 10.1., jel za Novotným ml. a pokusil se jeho prostřednictvím zjistit, co se ví kolem šetření machinací s osivy.

Novotný ml. Moravce skutečně přijal a řekl, že nic o šetření machinací s osivy neví, ale slíbil, že se na věc podívá. Tentýž den odpoledne Moravec seznamuje ml. Novotného podrobně s rozsahem trestné činnosti Jana Šejny a o svém podílu na trestné činnosti informuje manželku A. Novotného ml. Mílu Novotnou. Druhý den, tj. 11. ledna 1968, údajně Šejna byl přítomen telefonickému rozhovoru Novotného ml. s tehdejším náměstkem ministra vnitra s. Kotálem, kterého žádal, zdali neví něco o šetření kolem prodeje osiv. Soudruh Kotál prý odpověděl, že mu není nic známo, slíbil však, že se na věc podívá a že ve věci pomůže.

Novotný ml. však ve svých výpovědích, které učinil před vyšetřovatelem prokuratury, tyto skutečnosti popírá a na nic si nepamatuje. Rovněž s. Kotál toto podezření odmítá.

Šejna v dalších dnech rozvíjí značnou aktivitu, aby zjistil, v jakém rozsahu šetření kolem osiv se provádí i co je již známo orgánům bezpečnosti.

Na trestnou činnost Moravce, kterou jmenovaný získal celkem asi 380 200 Kčs, byl dne 12.1.1968 Hlavní správou Veřejné bezpečnosti upozorněn ministr vnitra s žádostí o rozhodnutí, zda mohou být příslušné materiály postoupeny k dalšímu opatření Hlavní vojenské prokuratuře. Ministr vnitra materiály prokuratuře předává až 24.1.1968.

V tomto období třinácti dnů, kdy měl s. Kudrna u sebe materiál k rozhodnutí, se z podnětu Šejnova přítele Horského uskutečňuje dne 12.1.1968 schůzka v kavárně Golem, které se zúčastní i Šejna, Horský a náčelník odboru vyšetřování správy VB pplk. dr. Počepický. Úloha Počepického v celé záležitosti není objasněna. Vyšetřováním se však prokázalo, že na této schůzce se Šejnovi dostalo informace, že celá machinace s osivy je bezpečnostním orgánům známa.

Objasňování úlohy Počepického v celém případě bylo přerušeno jeho sebevraždou dne 25.4.1968. Motiv této sebevraždy je naznačen v dopise manželce na rozloučenou větou: »S věcí, do níž jsem se dostal, bude mnoho senzací, mám za to, že volím správnou cestu.« Vyšetřování sebevraždy Počepického není dosud skončeno.

Šejna na základě informací od Počepického hledá možnost, jak uniknout trestnímu stíhání. Hned druhý den, tj. 13.1., zorganizoval schůzku v bytě Horského, které se zúčastňuje další Šejnův přítel Kovář (bývalý pracovník vojenské kontrarozvědky), Horský a Moravec a později přijel i Šejna. Cílem této schůzky bylo nalézt nejvhodnější k zahlazení trestné činnosti.

Nejdříve byl zvažován návrh, aby Moravec prohlásil, že peníze z Ostrožské Nové Vsi mu někdo ukradl. Další návrh byl požádat s. Horáka, vojenského přidělence v USA, aby prohlásil, že peníze od Moravce přijal na fond KS USA.

Předchozí dvě varianty zakrytí trestné činnosti byly odmítnuty a byla zvolena varianta zakrytí trestné činnosti Moravce »zpravodajské zájmy«.

Základem této varianty byl dopis prezidentu republiky zkoncipovaný Šejnou, jehož předmětem bylo tvrzení, že Moravec v prosinci 1967 dal pracovníku zpravodajské služby generálního štábu 215 000 Kčs na opatření konspiračních bytů, které mu tento příslušník (který mezitím skutečně zemřel) přes urgence nevrátil, a proto byl pisatel nucen uvedený dluh vyrovnat

pomocí prováděných machinací s jetelovým semenem. V závěru tohoto dopisu Moravec žádá prezidenta, aby proti němu nebylo zahajováno trestní řízení.

Koncept dopisu dne 15. ledna předal Moravec obhájci dr. Hlouškovi, který ho dále upravil, a takto přepracovaný dopis předal Moravec Šejnovi, který ho údajně prostřednictvím ml. Novotného doručil prezidentu republiky.

Nyní šlo o to, aby Šejna »udělal« z Moravce pomocníka zpravodajské správy generálního štábu. Dne 14. anebo 15.1.1968 uskutečňuje Šejna schůzku se s. Rytířem, na které ho informoval o tom, že Moravec se dostal do finančních obtíží při zajišťování zpravodajských bytů. Sdělil mu, že zatím ten člověk, pro kterého byty zajišťoval, zemřel a že Moravec dluží peníze a našel způsob v semenech, jak peníze získat. Dále mu oznámil, že Moravec má kontakty na zpravodajskou správu, ovšem že případ Moravce vyšetřuje HS VB a je nebezpečí, že případ bude předán orgánům prokuratury, a tím že by vyšly najevo zpravodajské zájmy. Právě z těchto důvodů požádal s. Rytíře, aby se vyšetřování pozastavilo a aby sám toto urgoval u bývalého ministra Kudrny. Soudruh Rytíř požadoval na Šejnovi, aby mu poslal materiály, na základě kterých by posoudil, zda skutečně o zpravodajské zájmy jde. I tuto podmínku Šejna s. Rytířovi splnil ve velmi naivní podobě, ale až 29.1.1968, tj. po zatčení Moravce.

Nezávisle na této podmínce požádal s. Rytíř s. Kudrnu (existuje rozpor v datu přednesení této žádosti ve výpovědi obou soudruhů) o pozdržení materiálu Moravce před předáním prokuratuře do návratu náčelníka ZS-GŠ.

Smyslem této Šejnovy spekulace asi byla snaha přesvědčit s. Rytíře o Moravcovi jako pomocníku zpravodajské správy GŠ a na základě této skutečnosti ovlivnit jeho vyjádření k žádosti Moravce prezidentu republiky. Tento dopis však náčelník generálního štábu obdržel z Kanceláře prezidenta republiky až 26.1.1968, tj. po zatčení Moravce.

Předání materiálu Moravce prokuratuře, a tím i odhalení trestné činnosti Šejny napomohla skutečnost, že dne 13. ledna se přes OV KSČ v Praze 6 náčelník Hlavní politické správy ČSLA dovídá, že počátkem prosince 1967 se obvodní oddělení VB Trebišov dotazuje obvodního oddělení VB v Praze 6 na jisté machinace s auty, které měl provádět Šejna. Při dotazu na tuto záležitost na Hlavní správě Veřejné bezpečnosti se dovídá, že ta o machinaci s auty nic neví (materiál byl později nalezen v trezoru s. Mamuly), ale že informovala ministra vnitra o machinacích s jetelovými semeny, které prováděl politický pracovník MNO Moravec.

Dne 23.1.1968 požaduje s. Prchlík od ministra vnitra zprávu o poznatcích k trestné činnosti Moravce.

Na základě rozhodnutí ministra Kudrny jedná o celém případě náměstek s. Záruba se s. Prchlíkem. Výsledkem zmíněného jednání je úkol Hlavní správy Veřejné bezpečnosti podrobně vyhodnotit dosud zjištěné skutečnosti a celý materiál předat Hlavní vojenské prokuratuře k dalším opatřením. Dne 24.1.1968 se materiál z ministerstva vnitra předává Hlavní vojenské prokuratuře.

### 3. Vyšetřování trestné činnosti J. Šejny

Na podkladě materiálů získaných předběžným šetřením orgány VB ve věci machinací nákupu osiv, které byly vyšší vojenské prokuratuře v Příbrami předány Hlavní vojenskou prokuraturou dne 25.1.1968, bylo téhož dne zahájeno trestní stíhání a vzneseno obvinění proti pplk. Jaroslavu Moravcovi, nar. 1928, příslušníku MNO, pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1, písm. c), odst. 3, písm. a) tr. zák.

Současně se zahájením trestního stíhání dne 25. ledna 1968 byl téhož dne z důvodu nepřítomnosti Moravce na pracovišti vydán příkaz k dodání jmenovaného do vazby. Následující den přes různé snahy J. Šejny je Moravec dodán do vazby.

Moravec při prvním výslechu dne 27.1.1968 doznal, že machinace v nákupu osiv sice prováděl, ale hájil se tím, že tak činil ve snaze získat finanční prostředky pro pracovníka zpravodajské správy GŠ s. Žáka, s nímž v minulosti ještě jako funkcionář ONV Praha 6 byl ve styku a zajišťoval podle jeho požadavků pro zpravodajskou správu tzv. konspirační byty. Uvedený Žák dle tvrzení Moravce se měl v souvislosti s obhospodařováním těchto bytů dostat do svízelné finanční situace, a proto se obrátil o pomoc na Moravce.

Dne 31.1.1968 při druhém výslechu Moravec od výše uvedené obhajoby upustil a uvedl, že machinace prováděl z popudu gen. Šejny, který upadl do dluhů.

Výpovědi Moravce se plně potvrdily, a proto na podkladě těchto materiálů předal vyšší vojenský prokurátor v Příbrami dne 12.2.1968 zprávu hlavnímu vojenskému prokurátorovi s tím, že je nutno činit závěr, že se trestné činnosti dopustil i gen. Šejna, a proto současně vyšší vojenský prokurátor podává žádost o vyslovení souhlasu podle čl. 58, zák. č. 100/1960 Sb., aby proti gen. Šejnovi mohlo být zahájeno trestní stíhání.

V době od 1. do 15.2.1968 vojenská kontrarozvědka žádala několikrát vojenskou prokuraturu o informace o osobách, které jsou společníky v trestné činnosti Moravce. Šetřením bylo zjištěno, že na základě rozhodnutí hlavního vojenského prokurátora dr. Samka nebyly bezpečnostní orgány informovány o výpovědi Moravce, ve které označuje za hlavního pachatele machinací s osivy Šejnu. Tato skutečnost nebyla orgánům bezpečnosti přes naléhání odpovědných pracovníků vojenské prokuratury na dr. Samka sdělena ani poté, co byl již zpracován návrh na vydání Šejny k trestnímu stíhání. Toto opatření bylo dr. Samkem voleno proto, že orgány věznice sdělily, že údajně některý z orgánů vojenské kontrarozvědky měl zájem dostat se k pplk. Moravcovi do věznice (později se vysvětlilo, že šlo o omyl), a dále proto, že Šejna měl rozsáhlé styky do všech oblastí, kde mohl mít zavázané lidi. Na tuto skutečnost upozorňoval sám Moravec, který měl obavy z fyzické likvidace.

Rozhodnutí s. Samka však neospravedlňuje vojenskou kontrarozvědku, neboť jí byly známy komplikace, které navodil Šejna při zatýkání Moravce vojenskou kontrarozvědkou, věděla v souvislosti z počátku vyšetřování Moravce o verzi Šejny jako možného společníka. I když tato verze nebyla vyšetřováním dále potvrzena, VKR do jisté míry ze svých materiálů znala sklony Šejny k machinacím, a proto jeho osobě mohla věnovat náležitou pozornost.

Generální prokurátor o vyšetřování trestné činnosti Moravce a trestné činnosti Šejny byl průběžně informován.

Pokud jde o postup v Národním shromáždění, bylo zjištěno, že dne 21. února v dopoledních hodinách volala s. Leflerová s. Bartušku, který jí při této příležitosti oznámil, že téhož dne se k ní dostaví s. Samek se žádostí o vydání poslance, člena předsednictva, k trestnímu stíhání. Soudruh Samek se dosta[vi]l na NS v 15.00 hod. Jednání nebyl nikdo přítomen. Soudruh Samek podrobně seznámil s. Leflerovou s trestnou činností Jana Šejny, upozornil ji na nutnost přísného utajení věci a předal jí zalepenou obálku generálního prokurátora.

Soudružka Leflerová předala téhož dne kolem 18.00 hod. neporušenou obálku vedoucímu sekretariátu NS s. Tichému, který ji okamžitě zavezl do bytu s. Laštovičky. Soudruh Laštovička neví, zda obálka od generálního prokurátora byla porušena, bezpečně si však vzpomíná, že obálka byla zalepena a že ji otevíral. Soudruhu Tichému o obsahu nic neřekl.

Dne 22.2. kolem 17.00 hod. s. Laštovička se s. Leflerovou na jejím pracovišti projednávali nejvhodnější postup při vlastním rozhodování o vydání. Soudruh Laštovička a s.

Leflerová rozhodli, že vzhledem k důraznému utajení, tlumočenému s. Samkem, bude žádost předložena až řádně svolanému plénu NS a že dne 26. února bude předběžně projednána ve vedení stranické skupiny.

Původně byla svolána stranická skupina pléna NS, která měla projednat běžné otázky, nikoli tedy žádost generálního prokurátora. Stranická skupina byla svolána na pondělí, tj. 26. února 1968, na 13.00 hod. Šejna byl dne 22. února telefonicky o konání stranické skupiny vyrozuměn.

Dne 23. února 1968 oznámila sekretářka Šejnovi, že dne 26. února v 9.00 hod. dopoledne se koná stranická skupina předsednictva. Tato stranická skupina byla svolána dodatečně na pokyn s. Leflerové po dohodě se s. Laštovičkou z důvodu předběžného projednání žádosti generálního prokurátora.

Šejna sdělení o pořádání stranické skupiny předsednictva přijal prý klidně, jak uvádí jeho tehdejší sekretářka, přesto však bylo vidět, že ho to překvapilo.

Soudruh Laštovička po skončení jednání se s. Leflerovou vrátil žádost generálního prokurátora s. Leflerové, která ji uzamkla ve svém trezoru. Přístup k trezoru má pouze s. Leflerová a její sekretářka. Žádost byla teprve dodatečně evidována, takže ani tímto způsobem se nemohl o obsahu žádosti nikdo dozvědět.

Přesto dříve než došlo k projednání žádosti ve stranické skupině předsednictva, Šejna dne 25. února opustil území republiky.

Vyšetřováním nebyly zjištěny takové skutečnosti, z nichž by bylo možné činit závěr, že po předání žádosti generálního prokurátora Národnímu shromáždění a v dalším průběhu jejího projednávání v NS byl s obsahem žádosti Šejna seznámen.

Šejna však po zatčení Moravce věděl, že ten během vazby nebude mlčet, jestliže ho Šejna »z toho nevyseká«, a pak přiznává, jak to ve skutečnosti s machinacemi s osivy bylo. Šejna však ztrácí možnosti Moravcovi pomoci. Hledá proto již jen informace, které by mu objasnily, co Moravec vypovídá. Přímé informace o výpovědi Moravce pro opatření provedená dr. Samkem Šejna pravděpodobně neměl. Měl však nepřímé informace. Předně se dověděl, že se provádí šetření machinací s osivy v dalších JZD. Dne 14.2. bylo oznámeno obhájci Moravce, že obviněný odmítá, aby ho ve věci zastupoval. Obhájce o této skutečnosti následující den informoval Šejnu. Dne 18.2. s tímto obhájcem rovněž jednal Horský.

Z vyšetřování vyplývá, že Šejna se od určité doby po zatčení Moravce plánovitě připravuje k útěku. Dne 8.2.1968 nechává prodloužit dobu pasu svého syna.

Dne 19.2.1968 si zajišťuje promazání vozu, kterým později prchá, a v této souvislosti odmítá promazání vozu na 27.2., termín, který mu byl původně nabídnut. Následující den si obstarává mezinárodní pojišťovací kartu. Dne 23.2. si obstarává některé náhradní součástky k automobilu nutné k delší cestě.

#### 4. Příčina vzniku a rozsah trestné činnosti

Šejna zpočátku výkonu funkce náčelníka sekretariátu ministra žije tak, že jeho měsíční příjem postačuje křýt jeho osobní i rodinné výdaje. Tento příjem nemůže ovšem postačovat poté, kdy navazuje intimní známost s podřízenou pracovnící Votrubovou, a hlavně později, kdy ta musí v důsledku těchto vztahů pracoviště opustit, rozvádí se a očekává, že Šejna splní daný slib a ožení se s ní. Nedodržení tohoto slibu ze strany Šejny využívá později Votrubová ve svůj prospěch. Z vyšetřování vyplývá, že Šejna musel Votrubové po odchodu z MNO měsíčně vyplácet částku kolem 500 Kčs jako rozdíl jejího dřívějšího platu, zařizuje jí nový byt, platí jí nový nábytek ve výši asi 8000 Kčs, nakupuje nový televizor za 6000 Kčs, byt vybavuje koberci a



dalšími věcmi, nehledě na to, že ji prakticky po celou dobu trvání jejich intimního poměru oblékal. Šejna, pokud jde o tyto okolnosti, sám Moravcovi ke konci r. 1965 sděluje, že jej Votrubová za tento rok stála již kolem 30 000 Kčs. Tato situace se prakticky opakuje i v následujících letech 1966, 1967, a dokonce ještě v lednu 1968 vymáhá Votrubová na Šejnovi další peníze ve výši asi 6000 Kčs. Lze tedy dospět k závěru, že jen za Votrubovou mohl Šejna zaplatit za dobu jejich známosti částku nejméně ve výši 70 000 Kčs.

Také další známost J. Šejny s E. Musilovou jej stála větší peněžní částky. Šejna finančně prakticky Musilovou podporoval po dobu jejího studia, stejně jako Votrubovou ji šatil a velmi často jí měsíčně dával až 500 Kčs. Dokonce za různý materiál, který Musilová potřebovala ke zkouškám na FAMU, za ni Šejna v hotovosti zaplatil částku asi 2000 Kčs. Také tedy tato známost s Musilovou ještě více prohlubuje Šejnovu nepříznivou finanční situaci tím, že i na ni vynaložil odhadem zhruba částku 10 000 Kčs až 15 000 Kčs.

Šejna velmi náruživě sázel sportku, týdně podával 300-400 kusů sportek. I když nelze tyto údaje dalšími věrohodnými důkazy prověřit, je možno usuzovat, že Šejna za poslední 3 roky prosázel ve sportce minimálně částku asi 70 000 Kčs.

Na jeho celkovou finanční situaci měl dále nesmírný vliv i jeho velmi náročný způsob života, který v posledním období vedl. Větší peněžní částky jej stály flámy a mejdany, hoštění spolupracovníků v různých pražských reprezentačních podnicích a v neposlední řadě i výstavba jeho »chalupy« v Úštěku-Lukově.

V roce 1963 se Šejna seznámil s Moravcem, který v té době pracoval jako tajemník Obvodního národního výboru v Praze 6. Po volbách v roce 1964 byl Moravec převzat do ČSLA a ustaven do funkce instruktora HV KSČ MNO. Šejna se s Moravcem sblížil natolik, že se mu v roce 1966 svěřoval s tím, že ho opustila manželka a že se nemůže zbavit Votrubové a Evženie Musilovou že prý má rád. Svěřil mu také, že má dluhy a že neví, jak je vyřešit. Šejna podle tvrzení Moravce chtěl v důsledku své neutěšené finanční situace spáchat sebevraždu.

Moravcovi bylo Šejny líto a hodlal mu nějak pomoci.

Dluhy Šejny od roku 1964 postupně narůstaly. V druhé polovině roku 1966 dosahují částky kolem 250 000 Kčs.

Finanční situace Šejny vede na sklonku r. 1966 k rozhodnutí získat na doporučení bývalého náměstka ministra financí s. Řeháka půjčku ze Státní spořitelny v Praze. Tyto půjčky od spořitelny však nestačí, půjčuje si proto peníze od známých a spolupracovníků. Avšak ani tento zdroj nestačí, a proto si opatřuje další částky machinacemi s prodejem ojetých motorových vozidel vyřazených z armády nebo prodávaných Tuzexem.

Dne 8. března 1967 v zahraničním klubu Ústředního domu armády v Praze se setkávají Moravec, Šejna a další pracovníci hlavního výboru KSČ MNO s funkcionáři JZD Úštěk. V této společnosti dochází také k rozhovoru o semenu vojtěšky. Předseda JZD při této příležitosti uvedl, že za opatření vojtěšky by představenstvo JZD bylo ochotno poskytnout odměnu až 300 Kčs za 1 q. Šejna projeví o celou záležitost zájem [s] tím, že se na věc podívá. Po předběžném telefonickém dohovoru napsal dne 20. března 1967 dopis s. Mestekovi, ve kterém ho žádá o uvolnění 10 q semene vojtěšky. Soudruh Mestek dopis předává s. Záhejskému, vedoucímu oddělení osiv a sadby z bývalé Ústřední správy nákupu zemědělských výrobků, s doporučením, aby požadavku bylo vyhověno. Soudruh Záhejský Šejnu a Moravce doporučuje s. Vorlíčkovi, řediteli čistící stanice osiv v Praze-Holešovicích.

Pplk. Moravec a gen. J. Šejna v celém průběhu své trestné činnosti rovněž zneužívali ve svůj prospěch vojenských osobních a nákladních vozidel, jednak pro odvoz semene, dopravu materiálu na chatu Šejny a pro jízdy svých příbuzných a známých.

Z prodeje osiv získali Šejna a Moravec celkovou částku ve výši 381 395,25 Kčs. Z těchto peněz podle výpovědi Moravce převzal Šejna částku ve výši 291 800 Kčs, když z těchto peněz zaplatil celkem 234 290 Kčs za všechny formy dluhů, které předtím způsobil jednotlivým občanům nebo spolupracovníkům. Moravec převzal 89 916 Kčs, z nichž mu pro vlastní potřebu zůstalo zhruba kolem 20 000 Kčs (15 000 Kčs bylo u něho v bytě zabaveno), ze zbytku pak proplácel další peněžní částky podle příkazu Šejny.

Kromě toho je třeba pro dokreslení současné situace dluhů a zisků Šejny na podkladě všech dosud zjištěných vyšetřovacích materiálů pro přehlednost uvést následující:

1. zisk ze semene zhruba 300 000 Kčs
2. zisk za obstarání aut 15 000 Kčs
3. vylákání peněz za obstarání bagru 5 000 Kčs
4. zisk z peněz za slib opatřit auta (peníze Šejna nevrátil a auta neobstaral) -
  - Novák 16 000 Kčs
  - Kopřiva 35 000 Kčs
  - Koudelka 15 000 Kčs
5. současné dluhy občanům -
  - Křivánek 4 000 Kčs
  - Černuška 7 000 Kčs
  - Pelech 10 000 Kčs
6. současný dluh u Státní spořitelny v Praze 26 816,20 Kčs
7. odcizené peníze vylákané na odměny 20 000 Kčs
- Celkem 513 816,20 Kčs

Lze tedy touto částkou vyšetřování uzavřít tím, že Šejna celkem získal různými formami páchaných nezákonností celkovou částku ve výši 513 816,20 Kčs. K tomu [je] ovšem třeba připočíst i výhody, které Šejna získal používáním vojenských vozidel pro soukromé účely, což představuje částku 112 121,20 Kčs, a hodnotu práce vojáků, kteří na jeho chatě pracovali, tj. 27 108 Kčs, a dále 5000 Kčs za dřevo, které za Šejnu zaplatily Vojenské stavby.

V souvislosti s trestnou činností Šejny jsou orgány prokuratury stíháni:

Novák Josef, předseda JZD Úštěk, pro trestný čin rozkrádání;

Kučera Kamil, hlavní stavbyvedoucí Vojenských staveb Litoměřice, pro trestný čin rozkrádání;

Papež Ladislav, agronom JZD Úštěk, pro trestný čin rozkrádání;

Horský Jan, technický úředník n. p. Potrubí Praha, pro trestný čin nadržování.

## 5. Následky útěku Šejny

Šejna po dobu působení na MNO měl v rozsahu vymezeném jeho funkčním postavením přístup k důležitým, v zájmu obrany státu přísně utajovaným skutečnostem prakticky ve většině rozhodujících oblastí přípravy ozbrojených sil a státu k plnění úkolů za branné pohotovosti.

Jeho zařazení v klíčových funkcích, rozsah materiálů, které měl k dispozici, účast na jednáních na nejvyšší úrovni ČSLA a ve státě, v neposlední řadě i jeho osobní známosti s řadou vysoce postavených a informovaných funkcionářů vojenských, stranických i státních mu nesporně umožnily získat celkový přehled o situaci ve státě, v ČSLA i v některých oblastech spolupráce se zeměmi Varšavské smlouvy.

Při celkovém hodnocení rozsahu a hloubky znalostí Šejny o utajovaných skutečnostech je třeba brát v úvahu, že i když neměl odborné vojenské vzdělání, nesnažil se zvýšit svou odbornou

kvalifikaci a neprojevil úsilí o proniknutí do odborně vojenských otázek ČSLA, přesto vzhledem k jeho přirozené inteligenci lze předpokládat, že častým projednáváním nejdůležitějších celoarmádních problémů na nejvyšší úrovni mu utkvěla v paměti celá řada důležitých konkrétních údajů, které může zneužít.

Dosud shromážděná fakta nenasvědčí o tom, že Šejna byl před svým útekem agentem některé ze západních zpravodajských služeb, a ani o tom, že jeho útek byl do překročení čs. státní hranice organizován některou z nich.

Styl života Šejny, stálý nedostatek finančních prostředků, průběh machinací a úroveň pokusů o jejich zakrytí odporuje metodám a zásadám práce s vysoce postavenou agenturou.

Myšlenkou řešit obtížnou osobní situaci útekem se s největší pravděpodobností Šejna začal zabývat již na sklonku roku 1966, ustupuje však od ní na základě výhodných machinací s osivy. V důsledku provalu trestné činnosti a ztráty osobních politických záruk realizuje původní myšlenku.

Způsob projednávání provalu trestné činnosti před zatčením Moravce i po jeho zatčení nenasvědčuje tomu, že by docházelo ke kvalifikovanému zásahu nepřátelských rozvědek do organizace útěku. Šejna navíc odkládá odjezd na poslední chvíli, odjíždí na pravé osobní doklady a používá dalekou a riskantní trasu. Jakákoliv rozvědka by však organizovala útek mimořádně cenného pramene informací bezpečnějším způsobem a zejména v době těsně před zatčením by použila falešné doklady.

Nejsou žádné podklady pro to, že by jeho útek byl výsledkem aktivního opatření nepřátelské rozvědky, které by ho bez jeho vědomé účasti dohnalo k útěku. To však nevylučuje, že podlehl psychóze a tlaku osob z jeho okolí, které měly zájem, aby případně zmizel jako svědek.

Na druhé straně jsou v šetřeném případě velmi vážná podezření, že Šejna mohl být nevědomě vytěžován nepřátelskou rozvědkou přes jednoho ze svých přátel, který byl pravděpodobně ve styku s britskou či americkou rozvědkou. Toto podezření přes řadu provedených opatření se dodnes nepodařilo zdokumentovat, aby i v tomto případě mohly být vyvozeny trestněprávní důsledky.

Signály, které se objevily v zahraničním tisku a prostřednictvím jiných informačních kanálů o tom, že Šejna byl agentem nepřítele nebo že jeho útek byl nepřítelem organizován, je možno na základě shromážděných poznatků a s přihlédnutím k zpravodajským zkušenostem považovat za dezinformaci.

## 6. Závěry

Z výsledků dosavadního šetření vyplývá, že Šejnův útek byl motivován jeho politickou angažovaností na výsledcích prosincového a lednového pléna ÚV KSČ a bezprostřední příčinou ovlivňující jeho útek bylo odhalení trestné činnosti a Šejnův strach před trestem odnětí svobody. Předkládané výsledky vyšetřování jsou ovlivněny ztrátou dvou významných svědků, a to generála Janka a pplk. Počepického, jakož i pochopitelnou neochotou dalších svědků vypovídat po zradě Šejny o svých stycích s ním. Vyšetřováním shromážděné údaje ne vždy dávají jednoznačnou odpověď na motivaci šetřené události a lze v budoucnu očekávat, že mohou být objeveny nové skutečnosti, které současným zjištěním dají širší souvislosti.

Z dosavadního šetření vyplývá, že v řízení branné a bezpečnostní politiky existovaly vážné nedostatky, které ve svých důsledcích vedly k ovlivňování politického rozhodování na řadě úseků společenského života. Za tento stav bezprostředně odpovídal vedoucí 8. oddělení ÚV KSČ s. Mamula, a proto se navrhuje, aby podíl jeho odpovědnosti se zjistil ve stranickém řízení.

Vyšetřováním bylo prokázáno, že žádná konkrétní opatření ke zneužití armády nebo SNB v průběhu prosincového a lednového pléna ÚV KSČ nebyla provedena a těmito úvahami se zabýval v podstatě pouze sám Šejna.

Na druhé straně však z dosavadního šetření vyplývá, že v souvislosti s objasňováním trestné činnosti Šejny neexistovala žádoucí součinnost orgánů prokuratury a Státní bezpečnosti. Z těchto důvodů byl odvolán z funkce hlavního vojenského prokurátora s. Samek a bylo vyhověno žádosti s. Klímy o zproštění funkce náčelníka Hlavní správy Státní bezpečnosti. V této souvislosti lze spatřovat i část morální zodpovědnosti za řešení případu Šejny v období vyšetřování trestné činnosti Moravce u tehdejšího ministra vnitra s. Kudrny.

Šejnou za pomoci vlivných osobností vytvářené ovzduší kolem své osoby bylo příčinou zakrývání jeho pravého politického a morálního profilu. Morální zodpovědnost za cesty vedoucí až k jeho zradě má především s. Novotný.

Nevšimavost, snaha nevyvolávat konfliktní situace, v neposlední řadě však snaha neohrozit vlastní postavení funkcionářů na MNO, především s. Lomského, Širůčky, tajemníka HV KSČ plk. Čunáta a dalších funkcionářů HV KSČ, umožnila páchat Šejnovi trestnou činnost a vést nemorální život. Malá kritičnost ze strany s. Rytíře, Janka, Vosáhla, Babky v prosincových a lednových dnech k názorům Šejny mu umožnila vytvářet takové ovzduší na HV KSČ a mezi příslušníky MNO, jež dále umocňovalo jeho postavení.

Ve vydání J. Šejny k trestnímu postihu se projevila bezradnost a nedostatečná obezřetnost u tehdejšího generálního prokurátora s. Bartušky.

U žádné z vyjmenovaných osob však nebyly zjištěny takové skutečnosti, z nichž by bylo možno činit závěr, že tito funkcionáři porušili v souvislosti s trestnou činností Šejny a Moravce své povinnosti takovým způsobem, že jejich jednání dosahuje intenzity trestného činu.

I když vyšetřování v trestněprávní oblasti bude v nejbližších dnech uzavřeno, jeví se potřebným doporučit vládě, aby ve své pravomoci vyvodila, pokud se tak již nestalo, důsledky proti osobám, které v orgánech státní správy nedostatečným plněním svých úkolů usnadnily útěk Šejny, a současně aby vláda provedla nutná opatření k paralyzování výsledků spojených s předpokládanou zradou J. Šejny.

Zpráva byla zpracována na základě materiálů, které komise předsednictva ÚV KSČ shromáždila, dále materiálů prokuratury, ministerstva vnitra a národní obrany. Všechny údaje uvedené ve zprávě jsou doloženy v materiálech komise nebo v materiálech těchto státních orgánů.

Ústřednímu výboru KSČ bylo předáno v průběhu šetření Šejnovy aféry 123 rezolucí různých stranických organizací požadujících důsledné vyšetření útěku Šejny, zveřejnění výsledku šetření a potrestání všech přímých a nepřímých viníků.

V Praze dne 23. května 1968

Usnesení předsednictva ústředního výboru KSČ

K bodu: Zpráva o šetření okolností souvisejících s útekem J. Šejny

Z šetření okolností Šejnovy aféry vyplývá, že jeho útěk byl motivován osobní politickou angažovaností na výsledcích prosincového a lednového pléna ÚV KSČ a bezprostřední příčinou ovlivňující jeho útěk byl strach před hrozícím trestem za spáchané trestné činy.

Výsledky šetření byly negativně ovlivněny ztrátou dvou významných svědků, jakož i neochotou dalších svědků vypovídat po zradě Šejny o svých stycích s ním. Vyšetřováním shromážděné údaje ne vždy proto dávají jednoznačnou odpověď na motivaci šetřených událostí a

nelze pro budoucnost vyloučit, že mohou být objeveny nové skutečnosti, které současným zjištěním dají širší souvislosti.

Předsednictvo ÚV na základě předložené zprávy komise konstatuje, že:

- přestože v řízení branné a bezpečnostní politiky orgány ÚV existovaly v uplynulém období vážné nedostatky, nebyly v průběhu prosincového a lednového pléna ÚV KSČ přes některé úvahy Šejny armáda a SNB k řešení vnitrostranických záležitostí mocensky zneužity;

- v řízení politické práce na ministerstvu národní obrany orgány ÚV KSČ existovaly vážné nedostatky, které spolu s nekritičností a nedůsledností vedoucích funkcionářů ministerstva národní obrany byly příčinou toho, že nebyl včas odhalen skutečný morální profil Šejny a učiněna včasná opatření.

Zjišťuje:

- že podíl politické odpovědnosti s. Novotného, Lomského, Rytíře, Kudrny, Bartušky a Mamuly v Šejnově případu byl již vyjádřen vůči jejich osobám kádrovými změnami.

Bere na vědomí:

a) že orgány vlády ve své pravomoci vyvodí důsledky proti dalším osobám, které v orgánech státní správy nedostatečným plněním svých úkolů usnadnily útěk Šejny, a současně provádějí další nutná opatření k paralyzování důsledků spojených se zradou Šejny;

b) odvolání z funkcí u s. Samka, hlavního vojenského prokurátora, u s. Kotála, náměstka ministra vnitra a s. Vosáhla, náměstka ministra národní obrany, které na návrh předsednictva ÚV provedly nebo provádějí příslušné vládní orgány;

c) přijetí žádostí o odvolání z funkce s. Klímy, náměstka ministra vnitra, a s. Širůčky, náčelníka kádrového úseku HPS ČSLA.

Ukládá:

- zavést stranické řízení se s. Mamulou za deformace v řízení politické práce v armádě a SNB;

- informovat veřejnost o stranickém šetření okolností souvisejících s útekem J. Šejny a závěry předsednictva ÚV KSČ a vlády k této záležitosti;

- s. Dzúrovi, ministru národní obrany, s. Pavlovi, ministru vnitra, s. Češovskému, generálnímu prokurátorovi, udělat potřebná opatření v jejich resortech;

- zrušit komisi k prošetření případu Šejny vedenou s. Černíkem.

**S o u h r n n á z p r á v a**

o výsledcích šetření nezákonné činnosti Jana Šejny v rámci jeho služebního působení na MNO

Práce komise k prošetření nezákonné činnosti Jana Šejny byla zaměřena k prověření otázek stanovených plánem komise. S cílem získat co nejširší poznatky ke zkoumaným otázkám bylo šetření prováděno v rámci všech složek MNO, ve vojskách i u hospodářských organizací a zařízení ČSLA, kam mohl mít Šejna přístup.

**Z á v ě r :**

Šejna po dobu působení na MNO měl v rozsahu vymezeném jeho funkčním postavením přístup k důležitým, v zájmu obrany státu přísně utajovaným skutečnostem prakticky ve většině rozhodujících oblastí přípravy ozbrojených sil a státu k plnění úkolů za branné pohotovosti.

Jeho zařazení v klíčových funkcích, rozsah materiálů, které měl k dispozici, účast v jednáních na nejvyšší úrovni v ČSLA a ve státě, v neposlední řadě i osobní jeho známosti s řadou vysoce postavených a informovaných funkcionářů vojenských, stranických a ostatních

orgánů, mu bezesporu umožnilo získat celkový přehled o situaci ve státě, v ČSLA i v některých oblastech spolupráce se zeměmi Varšavské smlouvy.

Hloubku jeho znalostí nelze zcela přesně určit vzhledem k tomu, že komise nemohla stanovit, do jaké míry mu mohou být známé některé utajované skutečnosti, které mohl získat při osobních rozhovorech a jednáních s nejvyššími funkcionáři. Nelze také vyloučit, že utajované skutečnosti v dokumentech, s kterými přicházel do styku, zneužil i jiným způsobem.

Komise neměla možnost prozkoumat úroveň znalostí Šejny z dokumentů VKO týkajících se jiných resortů (např. ministerstva vnitra), které měl k dispozici jako náčelník sekretariátu MNO a které jsou v současné době uloženy na 8. oddělení ÚV KSČ.

Při celkovém hodnocení rozsahu a hloubky znalostí Šejny o utajovaných skutečnostech je třeba brát v úvahu, že i když neměl odborné vojenské vzdělání, nesnažil se zvýšit svoji odbornou kvalifikaci a neprojevil zvláštní úsilí o proniknutí do odborně vojenských otázek ČSLA, přesto vzhledem k jeho přirozené inteligenci lze předpokládat, že častým projednáváním nejdůležitějších celoarmádních problémů na nejvyšší úrovni mu utkvěla v paměti celá řada důležitých konkrétních údajů, které může zneužít.

Komisi se nepodařilo průkazně zjistit, zda si Šejna již dříve nebo v posledním období cílevědomě neopatřoval některé údaje o ČSLA pro nepřátelskou činnost. Proto komise doporučuje v průběhu dalšího šetření orgány ministerstva vnitra upřesnit, zda nepracoval v cizí zpravodajské službě.

Komise rovněž doporučuje, aby byla přijata potřebná opatření na všech úsecích, kde mohlo dojít k vyzrazení skutečností ohrožujících obranu státu.

## 2. K otázce zneužití ČSLA:

Při šetření otázek možného zneužití armády komise zjistila, že u svazů a šetřených svazků nebyly vydány žádné rozkazy ani pokyny ke zvýšení bojové pohotovosti. Návčky bojové pohotovosti nebo cvičení, povolávání záloh, byly prováděny podle schválených plánů. Přitom v období plenárních zasedání ÚV KSČ nebyly větší akce vůbec prováděny a návčky bojové pohotovosti [byly] omezeny na menší jednotky a většinou jen na prostor kasáren (viz průběžnou informaci č.j. 0025539/4 - 84/68). Do určité souvislosti s touto otázkou může být dáována kontrolní mobilizace jednoho svazku, provedená v období od 5. do 9.12.1967 ve středních Čechách, při které vedle většího množství záloh byla povolána z národního hospodářství také technika. Svým rozsahem se mobilizace dotýkala nejvíce 13 td Mladá a 1 td Slaný.

Protože celá akce probíhala v civilních prostorech, vyvolala nepochybně značnou pozornost občanů a určité napětí.

I když zámysl uskutečnění cvičné mobilizace byl schválen nejvyššími stranickými a státními orgány již v červnu 1967, ukazuje se, že termín provedení nebyl nejvhodnější a že celá akce mohla být dáována do souvislosti s probíhajícími politickými událostmi.

Zvýšený zájem o otázky bojové pohotovosti projevoval gen. Janko, o čemž svědčí jeho rozhovory s veliteli SVO, VVO a generálem Kvapilem - náčelníkem 1. fakulty VAAZ. O společném zájmu generála Janka a 8. oddělení ÚV KSČ k těmto otázkám svědčí fakt, že oba povolání velitelé okruhů byli posláni generálem Jankem za s. Gumulkou na ÚV KSČ.

V době zasedání ÚV KSČ nastal také zvýšený ruch i ve stranické organizaci MNO. V duchu informací 8. oddělení ÚV KSČ vytvářel Šejna jako vedoucí tajemník HV KSČ velmi vážnou psychózu ve stranických kolektivech i v rozhovorech s jednotlivci. Předsednictvo a později i plénum HV KSČ bylo informováno Šejnou v tom smyslu, že jde o pravičácký pokus o

zvrát ve straně a ve státě, o neopodstatněné útoky na A. Novotného a jeho stoupence, o snahu narušit náš vztah k SSSR atd. Psychickému nátlaku podlehla na základě těchto informací celá řada stranických funkcionářů a členů. Na doporučení Šejny posílaly některé organizace (i jednotlivci) blahopřejné telegramy A. Novotnému k Novému roku s cílem podpořit jej v jeho úsilí o realizaci linie 8. sjezdu a vyjádřit mu oddanost.

Šejna a na jeho popud i tajemník HV KSČ plk. Čunát instruovali některé jednotlivce tak, aby měli přehled o lidech a jejich postojích. K tomu si měli tito vybraní soudruzi vytipovat další, kteří by o sobě navzájem nevěděli a byli schopni rychlého svolání. Jednalo se o stranické organizace na rozhodujících správách. Šetření prokázalo, že okruh vybraných lidí byl poměrně malý a soudruzi jsou přesvědčeni, že cílem bylo zajistit rychlé proniknutí informace. Ve skutečnosti se jednalo o vědomé zneužití důvěry těchto soudruhů, kteří na základě falešných informací se snažili plnit stranický úkol.

5. Pracovní a morální profil Jana Šejny, vztah k podřízeným a nadřízeným a podmínky, které umožnily jeho činnost a osobní růst:

Zkoumání těchto otázek věnovala komise značnou pozornost. Provedla pohovor s řadou nynějších i dřívějších pracovníků sekretariátu ministra národní obrany (SMNO) a s některými pracovníky sekretariátu HV KSČ MNO. Skutečnosti, které bylo možno doložit, byly prověřeny dokumentárně. Ze získaných poznatků vyplynulo:

Při svém nástupu do funkce náčelníka SMNO v roce 1956 dal Šejna všem podřízeným pracovníkům najevo, že sem přichází jako silná politická osobnost z rozhodnutí nejvyšších stranických orgánů a osobního zájmu s. Novotného a že jeho zařazení vedle nového ministra národní obrany, který není dost dobře politicky připraven na funkci, je záměrné.

Prostředí, pracovní podmínky i vzájemné vztahy mezi lidmi v SMNO v době nástupu Šejny do funkce byly silně poznamenány bezohledným a tvrdým jednáním dřívějšího náčelníka gen. Strašila. Proto všichni pracovníci příchod Šejny přivítali jako určité osvobození a vzhledem k tomu, že jeho vztah k lidem byl soudružský, kamarádský a citlivý, získal si v krátké době jako náčelník značnou oblibu.

Vztah Šejny k plnění úkolů spojených s řízením SMNO byl od počátku velmi povrchní, ledabylý a nedůsledný. Většinu svých povinností přenašel postupně na své podřízené, zejména nynějšího zástupce náčelníka SMNO plk. Čvandu. Sám se zúčastňoval jen nejnutnějších jednání, a to v řadě případů bez hlubší přípravy a znalostí projednávané problematiky. Na svém pracovišti byl velmi často nepřítomen, což zdůvodňoval plněním povinností poslance NS nebo jiných politických úkolů. Velmi mnoho času věnoval také svým různým osobním zájmům, zejména literární činnosti a v souvislosti s tím i navazování známostí s řadou kulturních pracovníků. Orientoval se na získávání vlivných přátel ve stranickém aparátě, vojenském a civilním prostředí, čímž ještě více vynikla v očích jeho podřízených významnost jeho osoby.

Postupně si kolem sebe vytvořil okruh oblíbenců, kteří jej o stavu práce a dění v SMNO informovali v rámci svých zájmů a kteří současně plně využívali jeho velkorysosti k prosazování různých opatření, výhod a odměn pro pracovníky SMNO, jejichž realizace dávala v očích podřízených Šejnovi punc dobrého, lidského a starostlivého náčelníka, ale současně i vlivného, vysoce postaveného funkcionáře s téměř neomezenou mocí. Protože Šejna dovedl ve svém zájmu velmi promyšleně ovlivňovat i činnost ZO KSČ, zejména v obsazování funkcí ve výboru, vytvářelo se postupně v SMNO ovzduší pasivity, nekritičnosti a smířlivectví, vycházející jednak z toho, že lidé byli zavazováni různými hmotnými výhodami, ale především z existenčního strachu před všemocností Šejny a jeho oblíbenců.

Za postoj k práci, liknavé a povrchní plnění povinností náčelníka sekretariátu, nebyl Šejna zjevně nikdy kritizován ani brán k odpovědnosti ministrem národní obrany armádním generálem Lomským, což podřízené utvrzovalo v pravdivosti zvláštního politického poslání Šejny ve vztahu k osobě ministra.

**Z á v ě r :**

Provedený rozbor ukazuje, že pracovní i morální kvality Šejny byly známy nejen všem jeho podřízeným, ale i bezprostředním nadřízeným a spolupracovníkům jak v sekretariátu ministra, tak i v HV KSČ MNO. Kolem jeho osoby bylo však vytvořeno ovzduší nedotknutelnosti a pověst vysoce postavené politické osobnosti se širokými vztahy na nejvyšší úrovni. Tuto skutečnost také potvrzoval i poměr ze strany všech nejvyšších funkcionářů k Šejnovi i jejich přístup k řešení řady osobních otázek a problémů Šejny. Svým způsobem jednání a dobrým poměrem k lidem, neřešením jejich rozporů a nedostatků, ale naopak řadou neobvyklých výhod, odměn a slibů si Šejna podřízené pracovníky zavazoval, což pomáhalo k vytváření nekritického prostředí kolem jeho osoby. To všechno ve svém souhrnu umožnilo, že Šejna mohl i přes řadu závažných morálních a pracovních nedostatků získat tak vysoké postavení i hodnost.

Skutečnosti uvedené v souhrnné zprávě k jednotlivým obsahovým otázkám získala komise rozsáhlou kontrolou v rámci celé ČSLA, studiem značného množství dokumentace a materiálů, uskutečněním několika namátkových revizí a dokumentárních kontrol a provedením pohovorů s řadou funkcionářů a pracovníků ze složek MNO, vojsk i ze stranickopolitického aparátu.

Kontrola byla provedena v úzké součinnosti s odbornými kontrolními a revizními orgány HPS ČSLA, HT MNO, GŠ ČSLA, HSPV/TAS, FS/MNO a UVÚ/MNO.

V průběhu kontroly byly zkoumány prověřované otázky: u 7 složek a správ MNO, HV KSČ MNO, 5 svazů, 11 svazků, 11 útvarů a 3 hospodářských organizací MNO.

V rámci prováděných prověrek byly uskutečněny pohovory se 109 funkcionáři a pracovníky různých odborností ze všech stupňů velení ČSLA.

Všechny poznatky z provedených kontrolních akcí a pohovorů jsou dokumentačně podchyceny a je možno je kdykoliv doložit.

S přihlédnutím k uvedenému rozsahu a šíři zkoumání jednotlivých otázek je komise toho názoru, že rozhodující skutečnosti vztahující se k osobě Šejny a jeho trestné činnosti v rámci služebního působení v ČSLA byly prověřeny, podle možnosti uzavřeny nebo předány jako další podnět k dořešení příslušným soudním příp. bezpečnostním orgánům.

Vzhledem k tomu se dá předpokládat, že všechny další skutečnosti, které budou v rámci ČSLA v souvislosti s trestnou činností Šejny zjišťovány, mohou mít jen dílčí význam a neměly by souhrnné poznatky uvedené v této zprávě rozhodujícím způsobem ovlivnit.

K nápravě nedostatků, které byly v průběhu šetření zjištěny a které v řadě případů Šejnovi jeho trestnou činnost umožnily, bude nutno přijmout v rámci působnosti jednotlivých odpovědných funkcionářů MNO potřebná opatření a závěry. Komise proto předpokládá, že v rámci své působnosti zjištěný stav s těmito funkcionáři projedná a současně jim doporučí způsob řešení nápravy zjištěných nedostatků.

**Celkový závěr:**



1. Šejna po dobu působení na MNO měl vzhledem k vysokému funkčnímu postavení přístup k vážným, přísně utajovaným skutečnostem ve většině rozhodujících oblastí přípravy ozbrojených sil a státu k plnění úkolů za branné pohotovosti.

Nehledě na skutečnost, že neměl přímý přístup k operační dokumentaci, znal z výkonu svých funkcí závažné skutečnosti operační přípravy území státu včetně řady podzemních pracovišť, dislokací a organizací ČSLA, raketových vojsk, rozvinutí ČSLA za války, výhled výstavby a vyzbrojování armády do r. 1970.

Zná některé otázky spolupráce a vazby ČSLA na armádu SSSR v řadě oblastí i usnesení VKO ÚV KSČ týkajících se resortu MNO a vnitra.

Není vyloučeno, zda si Šejna již dříve nebo v posledním období cílevědomě neopatřoval některé údaje o ČSLA pro nepřátelskou činnost.

2. Komise šetřením u všech svazů a většiny svazků ČSLA nezjistila sice konkrétní opatření ke zvýšení bojové pohotovosti, je však toho názoru, že provedené cvičení 5.-9.12.1967 ve středních Čechách spojené s mobilizací nebylo konáno ve vhodném termínu.

Kromě toho psychický nátlak Šejny na řadu vedoucích funkcionářů ČSLA pravděpodobně mohl ovlivnit i gen. Janka k povolávání velitelů okruhů (SVO, VVO) a k intenzivnímu jednání s řadou vedoucích funkcionářů MNO a GŠ ČSLA, což nebylo obvyklé. Tato činnost ve spojitosti [činnosti] Šejny a plk. Čunáta při ovlivňování stranických funkcionářů MNO a jednotlivých aktivistů se může jevit jako snaha o podporu konzervativních sil.

3. Při zkoumání příčin zneužívání prostředků vojenské správy Šejnou k machinacím a pro osobní prospěch bylo zjištěno, že byly prováděny machinace s ojetými vozidly, zneužívány jednotky a technika k neoprávněným výpomocem při stavbě chaty Šejny, ministra národní obrany i A. Novotného ml.

Tuto činnost Šejny umožňovaly nesprávné vzájemné vztahy vysokých velitelských a stranických funkcionářů.

4. Šejnův útěk z ČSSR umožnila značná benevolence a nepořádek na SZS GŠ v hospodaření s diplomatickými pasy, kde ve vztahu k vyšším funkcionářům docházelo běžně k hrubému porušování zásad stanovených předpisy.

Pracovníci SZS/GŠ nebyli řádně kontrolováni gen. Babkou ani jinými orgány GŠ ČSLA, sami tento stav trpěli a nenavrhli rázná opatření k nápravě. Náprava byla zjednána až po zásahu komise u ministra národní obrany a náčelníka GŠ ČSLA v březnu 1968.

5. Vysoké politické a služební funkce Šejny, jeho přímé řízení 8. oddělením ÚV KSČ, benevolence ministra národní obrany k němu v době jeho činnosti na sekretariátu ministra národní obrany a jeho naprostá nekontrolovanost vytvořily ovzduší jeho nedotknutelnosti a nekritického přístupu k jeho jednání.

Tento stav při jeho povaze mu přímo umožnil činnost, která vyústila ke zvlí v osobních i stranických vztazích, amorálnímu životu a silné angažovanosti za jeho přátele, kteří stáli na pozicích konzervatismu.

Značnou vinu na tomto stavu mají i ti soudruzi, kteří již před 8-10 lety nevzali v úvahu jeho morální poklesek v SMNO, ale naopak dopustili jeho navržení do funkce vedoucího tajemníka HV KSČ MNO.

Souhrn všech těchto skutečností, rozsáhlé vztahy, benevolence a řada ohledů k jeho osobě mu nakonec umožnily nedovolené opuštění a zradu ČSSR.

Předseda komise  
generální inspektor ČSLA

generálporučík Ing. Karel Rusov v.r.

*VHA, 1968, MNO, sekr. MNO, 1/12-9, přílohy I-IV. - Strojopis A4, 66 s.*